

Kainovo znamení

Herlíkovice 9. 10. 22

Jana Plíšková

Pokoj bratřím i láska a víra od Boha Otce a Pána Ježíše Krista.

¹Blaze muži, který se neřídí radami svévolníků, který nestojí na cestě hříšných, který neseďává s posměvači,

²nýbrž si oblíbil Hospodinův zákon, nad jeho zákonem rozjímá ve dne i v noci. (Ž 1,1)

píseň 634 Hned zrána vzdej díky

modlitba

Milý Bože,

voláme tvé jméno, prosíme tě, děkujeme ti... To je náš způsob, jak se k tobě vztahovat, jak se snažit o rozhovor. Bez ohledu na to, zda odpovíš, děláme to tak zas a znovu, moc to potřebujeme, i když nemůžeme vědět, zda to takhle potřebuješ i ty. Ale my právě věříme, že ano.

Víra je náš základ, o který se opíráme, na kterém stavíme to další v životě. A vede nás právě k díkům, k vděku vůči tobě, k jistotě smyslu našeho bytí. To všechno je pro nás důležité, chceme to mít v popředí. Probouzet se s tím i usínat. Drž nás při tom, Pane, dávej nám k tomu sílu. Díky za to, amen.

čtení:

Mt 23,29;33–35

píseň 38 Pán Bůh je síla má

kázání:

Gn 4,4–8

Milí přátelé,

na samém začátku Bible je vražda. Jistě že špatné věci k životu patří, ale téměř tím Bibli začínat?

Jenže já chci začít z jiného konce. Začnu větou z žalmu 133 – „Jaké dobro, jaké blaho tam, kde bratří bydlí svorně.“

A proti tomu budu citovat, co mám usazeno ve vzpomínkách asi navždy – větu, která byla někde na plakátě po srpnu 68 a byla takhle: „Přátele si vybíráme, za bratra však nemůžeme.“ Víte, co to znamenalo? Pro mladší na vysvětlenou – ten bratr, tak se oficiálně nazývala velmoc Sovětský svaz, co nás v roce 68 okupovala, tedy dnešní Rusko, co napadlo Ukrajinu. Ti vojáci, co k nám vpadli, byli oficiálně bratři. Takže: Přátele si já vybírám, ale za to, jakého mám bratra, nemůžu. Zvláště když je to Rusák. Dobrý, vtipný postřeh.

Tak jak je to tedy s tou bratrskou svorností v Bibli? Myslím, že jako příklad bratrské lásky zrovna neslouží. Tady máme ty dva první zneřátené, Ábela s Kainem, ale příkladů je o dost

víc – Ráchel a Lia, Jákob a Ezau, Josef se svými bratry, svým způsobem i Mojžíš s Áronem a jistě další.

A teď jsme tedy ve čtvrté kapitole první biblické knihy a rovnýma nohama do průšvihů.

Jak to s těmi bratry, s Ábelem a Kainem je? Prvorozený je Kain, což má význam. Zemědělec, co žil asi spokojeně, byl silný, práce se mu dařila, taky si byl právě vědom svého prvorozenství. V izraelské rodině prvorozený zaujal po smrti otce jeho místo, stal se tedy prostředníkem mezi Bohem a rodinou; včetně náboženských povinností. Náležel Hospodinu. Z dědictví po otci dostal dvojnásobek toho, co ostatní bratři. Pokud v rodině synové nebyli, pak dědila první dcera. Ale té se ty náboženské povinnosti netýkaly.

Druhý syn, Ábel, je pastevec. O hodně odlišný člověčí typ. Zemědělec byl usedlý, měl majetek, s pastýřem je to úplně naopak.

Přitom je ale pravda, že v Bibli jsou pastýři preferováni. Palestina byla pastýřská země, měla k tomu dobré podmínky, pastýřstvím se zabývali už praotcové od Abrahama přes Jákoba až k jeho synům. A kupříkladu Jób měl prý 7000 ovcí. Pastýř je služebník Boží. Pastýřem je v knize Izajáš nazýván i Mojžíš, pastýřem byli nazýváni kněz i prorok, dokonce Bůh sám je v žalmech nazýván pastýřem, který přinese spásu. A stejně tak Ježíš je dobrý pastýř.

V tehdejší kultuře byl mezi životem rolnickým a pastýřským opravdu ostrý rozpor. A podle Adolfa Novotného byl právě rozpor i mezi obětí rostlinnou a zvířecí. Proč? Plodiny země byly totiž ceněny méně než oběť živočišná, protože to je to, co roste vynalézavostí a péčí sobeckého člověka. A právě s typem oběti souvisí i profil obětujícího. A to jsme už poblíž jádra. Takhle se totiž rozdíl mezi Kainem a Ábelem zdůrazní.

Že se Kainovi dařilo asi dobře, jsem už řekla. Jeho jméno znamená kopí, však taky byl silný, měl předpoklad vítězit, byl prvorozený, maminka do něj vkládala naděje; když Kain spatří světlo světa, Eva řekne: „Získala jsem muže, a tím Hospodina.“ Zní to, jako kdyby si myslela, že se možná teď dostanou zpátky do ráje, že získají Boží požehnání. Jak to ale může říct poté, co už má za sebou sama jeden parádní hřích? Hospodin se získat nedá. Možná je základ Hospodinova postoje ke Kainovi už tady.

Zatímco když se narodí Ábel, k tomu už maminka neřekne nic. Ábel znamená vánek, pára, i nicota. Je to asi odvozeno od hebrejského Hebel, to prý dokonce znamená i tělesně slabý či nemocný. Byl v pozadí, byl druhý.

Tak a teď rovnýma nohama na pole, na místo vraždy.

Ale pozor – Bůh Kaina varuje ještě předtím, než k té vraždě dojde!

Čteme tam: „Bůh na Kaina však a na jeho obětní dar neshlédl. Proto Kain vzplanul velikým hněvem a zesinal v tváři. I řekl Hospodin Kainovi: „Proč jsi tak vzplanul? A proč máš tak sinalou tvář? Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro? Nebudeš-li konat dobro, hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit; ty však máš nad ním vládnout.““ To je krásně řečeno – hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit. Hřích čeká, až budeme slabí, čeká u dveří, vnikne a už se nedá zastavit. A chci přitom upozornit, že tady, velmi záhy, se slovo hřích vůbec poprvé v Bibli ukáže.

Kain je už dopředu naštvanej, ale proč? Protože Bůh nechtěl jeho oběť? Já myslím, že hlavně proto, že chtěl oběť jeho bratra, toho nýmandy, té nicky! To je to jádro – závist a z ní plynoucí vztek.

Ve verši osmém pak stojí: I promluvil Kain ke svému bratru Ábelovi. A hned za tím následuje věta – Když byli na poli, Kain Ábela zabil. Hotovo. Je to strašně, až křiklavě stručné, že? A tehdy prvně přišla na svět smrt.

Bůh nepřijal Kainovu oběť, a Kain má vztek, zesinal, zuří. Co to je za nespravedlnost? Ábel má úspěch, a já ne. Jak to? Tohle je známá věc, co svět světem stojí. Že se někomu daří lépe než mně. Že ho všichni obdivují... Proč on je nadaný, bohatý, a já úplně naopak? Jak to že tamta je krasavice, a já ne? Jak to že tamten má terénní Toyotu za milion a já ošuntělou Škodovku? Kde na to vzal prachy? Nemá se mě zastat aspoň Bůh, jestli nějaký je, když už ne lidi? Pane na nebesích!

My si vysvětlujeme, jaký byl mezi chlapci rozdíl, snažíme se pochopit, proč Bůh dával přednost mladšímu. Je dobře si tady připomenout, že Ježíšovi učedníci taky nebyli zrovna zemědělci; byli to většinou rybáři, to je kategorie pastýřům blížká.

K tomu Božímu postoji dvě poznámky: Jednak je tu jasná Boží stranickost směrem k poníženým, utápnutým, chudým, Boží preference „posledních“. Ne první, ale ten druhý, ne Ezau, ale Jákob, ne starší silní bratři, ale David, Davídek, poslední z nich.

Ale pak je tu ještě jeden aspekt, trochu překvapivý, trochu bez lidské logiky, a to je svoboda Božího rozhodnutí. K tomu je jeden krásný verš v epištole Římanům 9,15: „Smiluji se, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji.“

My se přirozeně zajímáme o to, kdo je tady ta oběť. Ale hlavní pro nás je vztah Boha a Kaina. Bůh Kaina totiž nezavrhl. A proč? Kain pravil: „Stal jsem se na zemi psancem a štvancem. Každý, kdo mě najde, bude mě moci zabít.“ Ale Bůh na to řekne: „Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro?!“

Proč ho Pán Bůh chrání? To si ten vrah bude klidně chodit po světě, a ještě s Boží ochranou? Ano, bude. Bude mít na čele to proslavené, opěvované Kainovo znamení. Bude bloudit po světě a každý ho pozná. Ale bude chráněn. Proto, aby se nerozběhl řetěz pomsty. Aby se zlo nenásobilo.

Mimochodem, pro zajímavost – ve starozákonním Izraeli byla takzvaná útočištná města, kam se uchýlil ten, kdo někoho zabil a byl tak chráněn před pomstou. Těch měst bylo šest, tři na východním břehu Jordánu a tři na západním. (Jozue 20,5.)

Příběh bratrů není minulost, něco, co se kdysi stalo a my si o tom vyprávíme v dějeprově a tím to končí. Ono se nás to týká velice. Ano, my sice nevraždíme, ale zlo, nevráživost, ta touha po pomstě – copak je nám to úplně cizí?

Sestry a bratři, ta Boží pomoc proti hříchu je naděje pro nás všechny. Bůh čeká u dveří. U našich dveří, kde číhá hřích. Chce bránit pomstě. Nejen že chce, on to taky dokáže. Ve svém Synu, který na rozdíl od nás odpouští 77x. A ten náš nenápadný, zapomínaný Ábel, je Ježíšův předobraz. Krev Ábela „křičí k Hospodinu ze země“. Všechna spravedlivá krev prolitá na zemi, od krve spravedlivého Ábela, jak jsem četla na začátku. A na samý závěr patří verš z epištoly Židům: „Vy stojíte před Ježíšem, prostředníkem nové smlouvy, a před jeho krví, která nás očišťuje, neboť volá naléhavěji než krev Ábelova.“ Krev volající po smíření. Po našem smíření. Amen

píseň 729 V temnotách našich dnů
ohlášky...

píseň 693 (S 284) Radujte se bratři

modlitba

Hospodine, věrný Bože,

nedokážeme si představit tvoji bezměrnost. Se kterou se přitom obracíš ke každému tvoru – jak můžeš slyšet každého prťavého človíčka na celé zeměkouli? Je to nad naše chápání, ale přitom tomu právě tak věříme, a proto se k tobě dennodenně obracíme, voláme, křičíme; a doufáme. A prosíme. Za ponížené a zoufalé, vyvýšené a pyšné, ztichlé i uřvané. Prosíme tě pořád znovu za Ukrajince ohrožované ruským diktátorem. Dej, ať už vyhrají, ať je konec ruské zvůli. Prosíme za pokoj na zemi. A prosíme i za sebe a za své drahé děti.

Slyš prosím i naši společnou prosbu:

Otče náš...

poslání (Jb 40,10–14)

Ozdob se tedy důstojností a vyvýšeností, oblékni si velebnost a vznešenost.
Vylej všechnu prchlivost svého hněvu, pohleď na každého pyšného a sniž ho,
pohleď na každého pyšného a zkruš ho, sraz na místě svévolníky,
ukryj je všechny společně do prachu, jejich tvář ovaž pro úkryt v zemi .
Potom ti vzdám chválu i já, že tvá pravice tě zachránila.

požehnání (1Pt 5,10)

A Bůh veškeré milosti, který vás povolal ke své věčné slávě v Kristu, po krátkém utrpení vás obnoví, utvrdí, posílí a postaví na pevný základ.
Jemu náleží panství na věky věků! Amen.

131 Ať zazní chvála